

TA'LIM MENEJERI FAOLIYATIDA YUZAGA KELADIGAN MUAMMOLARNI HAL QILISH YO'LLARI

Aliyarov Olim Abdug'aparovich

*Termiz davlat universiteti, "Raqamli iqtisodiyot, biznes boshqaruvi va ekonometrika"
kafedrası o'qituvchisi*

Orcid <https://orcid.org/0009-0004-3784-4335/> oaliyarov@umail.uz

ANNOTATSIYA Ushbu maqolada O'zbekiston ta'lim menejerlari duch keladigan asosiy muammolarni hal qilish yo'llari ko'rib chiqiladi. Sifatli ta'lim muassasini ta'minlash va ta'lim darajasini oshirishda ta'limni boshqarish asosiy rol o'ynaydi. Biroq, ish jarayonida samarali yechimlarni talab qiladigan turli xil muammolar paydo bo'ladi.

KALIT SO'ZLAR Ta'lim, oliy ta'lim tizimi, sifatli ta'lim, ta'limdagi muammolar, menejment, ta'lim menejeri, moliya, byudjet, homiy, samarali boshqaruv, ta'limning sifat bosqichi, muammolarga yechimlar, motivatsiya

АННОТАЦИЯ В данной статье рассматриваются пути решения основных проблем, с которыми сталкиваются менеджеры образования в Узбекистане. Менеджмент образования играет ключевую роль в обеспечении качества образовательного учреждения и повышении уровня образования. Однако в процессе работы возникают различные проблемы, требующие эффективного решения.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА Образование, система высшего образования, качественное образование, проблемы в образовании, менеджмент, менеджер образования, финансы, бюджет, спонсор, эффективный менеджмент, качественный этап образования, решение проблем, мотивация

ANNOTATION This article examines ways to solve the main problems faced by education managers in Uzbekistan. Educational management plays a key role in ensuring the quality of an educational institution and improving the level of education. However, in the process of work, various problems arise that require effective solutions.

KEYWORDS Education, higher education system, quality education, problems in education, management, education manager, finance, budget, sponsor, effective management, quality stage of education, problem solving, motivation

KIRISH

Ta'lim sohasidagi ta'lim menejeri muassasaning samarali faoliyat yuritishi va ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan murakkab vazifalar bilan shug'ullanadi. Ish jarayonida o'z vaqtida va malakali yondashuvni talab qiladigan turli muammolar paydo bo'lishi mumkin. Ushbu maqolada ta'lim menejerlari duch keladigan asosiy muammolar muhokama qilinadi va ularni hal qilish yo'llari taklif etiladi.

1. Moliyalashtirishning yetarli emasligi

Moliyaviy mablag'larning yetishmasligi o'quv-uslubiy materiallar, doimiy jihozlar yetishmasligi va xodimlarning ish haqining pastligiga olib keladi, bu esa ta'lim sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bunga bir nechta yechimlarni keltirish mumkin:

- Qo'shimcha moliyalashtirish manbalarini izlash: grant dasturlarida ishtirok etish, homiylarni jalb qilish va xususiy sektor bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish.

- Ta'lim muassasining byudjetdan tashqari shakllantirilgan mablag'larini samarali taqsimlash: xarajatlarni optimallashtirish, to'g'ri rejalashtirish va xarajatlarni to'g'ri yo'naltirish.

Bundan tashqari o'qituvchilar va boshqa xodimlarning past motivatsiyasi o'quv jarayoni sifatini pasaytirishi va ta'lim muassasidagi muhitni yomonlashishiga olib kelishi mumkin. Bunday holatda nima qilish kerak, ushbu holatga duch kelinganda:

Impact Factor: 9.9**ISSN-L: 2544-980X**

- Rag'batlantirish tizimini yaratish: mukofotlar, moddiy va nomoddiy rag'batlantirishning boshqa shakllarini joriy etish.
- Malaka oshirish: malaka oshirish, seminarlar, konferensiyalar va treninglarda qatnashish uchun imkoniyatlar yaratish.
- Mehnat sharoitlarini yaxshilash: qulay ish muhitini yaratish, ish va hayot muvozanatini ta'minlash.

Ta'lim sohasidagi ta'lim menejeri duch kelishi mumkin bo'lgan yana bir muammo bu innovatsion va yopiq o'qitish usullarining yo'qligi. Ya'ni, o'qitishda maxfiy usullar va texnologiyalardan foydalanish talabalarning qiziqishini va o'quv jarayonining samaradorligini kamaytirishi mumkin. Shuning uchun oliy ta'lim tizimida quyidagilardan samarali foydalanishni boshlash kerak:

- Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish: interfaol doskalardan foydalanish, onlayn kurslar, reallik haqiqati va boshqa zamonaviy vositalar.
- Ijodiy yondashuvni rivojlantirish: O'qitishning samarali usullarini ishlab chiqish va loyiha ishlarida talabalarni faol ishtirokini oshirish.
- Tajriba almashish: Oldingi tajriba almashish maqsadida seminar va mahorat darslarini ko'proq tashkil etish.

Har bir mehnat jamoasi, ish jarayoni va sharoitidan qat'iy nazar duch kelishi mumkin bo'lgan muammo mavjud, bu ham bo'lsa nizolar. Nizolarni boshqarishdagi muammo esa o'qituvchilar, talabalar va ma'muriyat o'rtasida yuz berib, ta'lim jarayoni va ta'lim muassasasidagi muhitga salbiy ta'sir qilishi mumkin. Bunga yechim sifatida quyidagilarni keltiramiz:

- Mojarolarni boshqarish bo'yicha seminar-trening: Xodimlar va talabalar uchun mojarolarni boshqarish bo'yicha seminar-trening o'tkazish.
- Mediatsiya tizimini yaratish: Murojaatlarni mediatorlar yordamida hal etish amaliyotini joriy etish.
- Ochiq muloqot: barcha ishtirokchilar o'z fikr va takliflarini bildirishi mumkin bo'lgan ochiq muloqot uchun platforma yaratish.

Ba'zi hollarda haddan tashqari byurokratiya va murakkab ma'muriy tartib-qoidalar qaror qabul qilish jarayonlarini sekinlashtirishi va boshqaruv samaradorligini pasaytirishi mumkin. Bunday holatda ta'lim menejeri qanday yo'l tutishi kerakligini quyida ko'rsatib o'tamiz.

Birinchi dan jarayonni optimallashtirish, ya'ni, qayta ishlash jarayonlarini qayta ko'rib chiqish va soddalashtirish, avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlarini joriy etish.

Ikkinchi dan, vakolatlarni topshirish, bunda qaror qabul qilish jarayonini tezlashtirish uchun mas'uliyat va vakolatlarni qolganlar o'rtasida taqsimlash.

Uchinchi dan, ma'muriy xodimlarni tayyorlash. Mutaxassislarining malakasini oshirish bo'yicha muntazam treninglar tashkil etish.

Ko'pgina menejerlar uchun asosiy talab bu o'zgarishlarni boshqarish hisoblanadi. Bunda quyidagi muammolarga duch kelinadi: yangi usullar, texnologiyalar va yondashuvlarni joriy etish xodimlar va talabalar tomonidan qarshilikka duch kelishi mumkin. Huddiki yaqingacha kredit modul tizimidan yoki HEMIS platformasidan norozi bo'lganliklari kabi. Bunga ham aql bilan yechim topish mumkin, masalan:

- O'zgarishlarni rejalashtirish: aniq rejalashtirish. O'zgarishlarni bosqichma-bosqich amalga oshirish bilan bog'liq strategiya ishlab chiqish.
- Aloqa va trening: xodimlar va talabalarni bo'lajak o'zgarishlar va o'quv tadbirlari haqida xabardor qilish.
- O'zgarishlarni qo'llab-quvvatlash: texnologik o'zgarishlarni qo'llab-quvvatlaydigan va ularga hamroh bo'ladigan ishchi guruhni yaratish.

XULOSA

Ta'lim menejeri faoliyatida yuzaga keladigan muammolarni hal qilish, kompleks yondashuv va o'zgarishlarni amalga oshirishda yordam berishi kerak. Samarali moliyaviy boshqaruv, xodimlarni rag'batlantirish, innovatsiyalar, nizolar va ma'muriy jarayonlar sifatli ta'lim uchun qulay shart-sharoitlarni yaratadi. Ta'lim menejerlari yangi g'oyalar, doimiy o'sish va ta'lim tizimi boshqaruvining barcha jihatlarini qo'llab-quvvatlash majburiyatini qabul qila olishlari kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. - Toshkent: O‘zbekiston, 2023 y

O‘zbekiston Respublikasining „Ta’lim to‘g‘risida” Qonuni. - Toshkent: 2020 yil 23 sentyabr

“O‘zbekiston – 2030” strategiyasi –T.: 2023 yil 12 setyabr

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-60-sonli “2022 — 2026-yillarga mo‘ljallangan yangi

O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi” to‘g‘risida farmoni, 28.01.2022 yil

Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - Toshkent: O‘zbekiston, 2016. - 56 b.

Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. - Toshkent: O‘zbekiston, 2017. - 104 b.

Mirziyoev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash - yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. - Toshkent: O‘zbekiston 2017. - 48 b.

Базаров Л. Е., Беляков В. А., Бочков А. И. и др. Управление образованием: учебник для вузов / под ред. Л. Е. Базарова, Н. А. Глухановой. — Москва : Юрайт, 2022. — 479 с.

Виханский О. С., Наумов А. И. Менеджмент: учебник. — 9-е изд., перераб. и доп. — Москва : Магистр, 2022. — 656 с.

Волков О. И. Теория организации: учебник для бакалавров. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Юрайт, 2018. — 447 с.

Дудин М. Н. Менеджмент: учебник. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : ИНФРА-М, 2022. — 320 с.

unesco.org/en/education

edweek.org

edutopia.org

edc.org

Chronicle.com

